

این روزها که می‌گذرد ....

نگاهی به زندگی قیصر امین‌پور

می‌دهد؛ در این مرحله امین‌پور به درک روشن‌تری از شعر و ادبیات می‌رسد. اشعار این دفتر نشان از تفکر و اندیشه‌ای می‌دهد که در ساختاری نو عرضه می‌شود. آیینه‌های ناگهان، امین‌پور را به عنوان شاعری تأثیرگذار در طیف هنرمندان پیشرو انقلاب تثبیت می‌کند و از آن سو نیز موجودیت شاعری از نسل جدید به رسمیت شناخته می‌شود.

در اواسط دهه هفتاد دومین دفتر از اشعار امین‌پور با عنوان «آینه‌های ناگهان ۲» منتشر می‌شود که حاوی اشعاری است که بعدها در کتاب‌های درسی به عنوان نمونه‌هایی از شعرهای موفق نسل انقلاب می‌آید.

در همین دوران است که برخی از اشعار وی همراه با موسیقی تبدیل به ترانه‌هایی می‌شود که زمزمه لب‌های پیر و جوان می‌گردد. پس از تثبیت و اشتهار، ناشران معتبر بخش خصوصی علاقه خود را به چاپ اشعار امین‌پور نشان می‌دهند و در اولین گام، انتشارات مروارید گزینه اشعار او را در کنار گزینه اشعار شاملو، فروغ، نیما... به دست چاپ می‌سپارد که در سال ۷۸ به بازار می‌آید.

«گل‌ها همه آفتابگرداند» نیز در سال ۸۱ از سوی انتشارات مروارید منتشر شد که به چاپ‌های متعدد رسید و با استقبال خوبی روبه‌رو شد. و در پی آن کتاب «سنت و نوآوری در شعر معاصر» در سال ۸۵ که رساله دکتری او بود، پژوهش کاربردی «شعر و کودکی» در سال ۸۵ و آخرین مجموعه شعرش «دستور زبان عشق» در سال ۸۶ منتشر شد.

دکتر قیصر امین‌پور در سال ۱۳۸۲ علی‌رغم تاملش از سردبیری

قیصر امین‌پور متولد دوم اردیبهشت ۱۳۳۸ دزفول است. وی تحصیلات ابتدایی و متوسطه خود را در گتوند دزفول به پایان برد سپس به تهران آمد و دکترای خود را در رشته زبان و ادبیات فارسی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۷۶ اخذ کرد. وی فعالیت هنری خود را از حوزه اندیشه و هنر اسلامی در سال ۱۳۵۸ آغاز کرد.

در سال ۱۳۶۷ سردبیر مجله سروش نوجوان شد و از همان سال تاکنون در دانشگاه الزهرا و دانشگاه تهران به تدریس اشتغال داشت.

در سال ۱۳۸۲ نیز به عنوان عضو فرهنگستان ادب و زبان فارسی انتخاب شد.

اولین مجموعه شعرش را با عنوان «تنفس صبح» که بخش عمده آن غزل بود و حدود بیست قطعه شعر آزاد؛ از سوی انتشارات حوزه هنری در سال ۶۳ منتشر کرد و در همین سال دومین مجموعه شعرش «در کوچه آفتاب» را در قطع پالتویی توسط انتشارات حوزه هنری وابسته به سازمان تبلیغات اسلامی به بازار فرستاد.

در سال ۱۳۶۵ «منظومه ظهر روز دهم» توسط انتشارات برگ وابسته به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به بازار می‌آید که شاعر در این منظومه ۲۸ صفحه‌ای ظهر عاشورا، غوغای کربلا و تنهایی عشق را به عنوان جوهره سروده بلندش در نظر می‌گیرد. سال ۶۹ برگزیده دو دفتر تنفس صبح و در کوچه آفتاب با عنوان «گزیده دو دفتر شعر» از سوی انتشارات سروش از وی منتشر می‌شود.

«آینه‌های ناگهان» تحوّل کیفی و کمی امین‌پور را بازتاب

سروش نوجوان استعفا داد و ضمن عضویت در فرهنگستان زبان و ادب ایران؛ و تدریس در دانشگاه به کارهای پژوهشی مشغول بود. ویژگی سخن قیصر امین پور بیش از آن که به عنوان شاعر دفاع مقدس و کودک و نوجوان به شمار آید در جامعه ادبی امروز به خاطر ویژگی‌های شعری‌اش شناخته شده است و شعرهای عمومی‌اش بیشتر از شعرهای کودکانه و نوجوانانه‌اش بر سر زبان‌هاست. قیصر از دوران فعالیت خود در دوران دفاع مقدس‌اش اشعار فراموش‌نشده‌ای بر جای گذاشته است که تعهدات قلبی شاعری دردمند، انقلابی و آرمان‌خواه کاملاً در آن هویداست.

نگاه‌های اصیل، عمیق و انسانی او به مقولاتی چون فلسطین، انتظار و حضرت مهدی (عج)، شهادت و دفاع مقدس از جمله نگاه‌های ناب است که نظیر آن را نزد کمتر شاعری می‌توان یافت. از قیصر معمولاً به عنوان شاعر متعادل یاد می‌شود که حتی زیبایی کلام و نگاه هم در شعر او از افراط و تفریط به دور است. شعر قیصر یکی از معدود ردپاهایی است که در جریان شعر امروز مسیر خود را گم نمی‌کنند.

از نیمه دوم دهه شصت بود که قیصر امین پور به ثبات زبان و اندیشه در شعرش دست یافت. هر چند جامعه ادبی او را به عنوان یک ادیب آکادمیک و استاد دانشگاه می‌شناسد ولی حوزه ادبیات کودکان و نوجوانان هنوز قیصر را از آن خود می‌داند. دو دفتر «به قول پرستو» و «مثل چشمه - مثل رود» آوازه خوبی دارند. در طلیعه دفتر «به قول پرستو» شاعر با طرح چند پرسش ارتباط خود را با مخاطب آغاز می‌کند:

چرا مردم قفس را آفریدند؟ چرا پروانه را از شاخه چیدند؟
چرا پروازها را پر شکستند؟ چرا آوازها را سر بریدند؟
قالب‌های مورد علاقه امین پور عبارتند از: چهار پاره، غزل، دوبیتی، قالب نیمایی و مثنوی.

ویژگی‌های شعری

الف: مضمون بکر

هوشیاری و دقت نظر امین پور از او شاعری مضمون‌یاب و نکته‌پرداز ساخته است. مضمون‌یابی و نکته‌پردازی او از نوعی نیست که وی را از واقعیت‌ها دور ساخته و نازک اندیشی‌های معماگونه را به ذهن و زبانش راه دهد (مثل شاعران سبک هندی). ویژگی زبان او در عین سادگی و روانی، از زیبایی چشمگیری برخوردار است؛

مثلاً شعرهای لحظه سبز دعا، حضور لاله‌ها و لحظه شعر گفتن.

ب: اندیشه‌های نو

یک تفکر سنتی در این مورد بر این باور است که هر چه بوده، گذشتگان و دیگران سروده و نوشته اند. پس آنچه سروده و نوشته می‌شود، تازگی و طراوت ندارد و دست کم تفسیری از آثار آنان است. اما پاسخی دیگر هست که می‌گوید: همه چیز را همگان دانند و همگان هنوز و به خلق و کشف مدام هنری باور دارند. قیصر یکی از شاعرانی است که در این زمینه تلاش خوبی را سرگرفت. در قطعه «راه بالا رفتن» این نوگرایی در مضمون و اندیشه دیده می‌شود.

ج: زبان امروزی

امین پور در شعرهایش می‌کوشد از زبان امروزی در نهایت سلاست و روانی استفاده کند و رعایت کامل قوانین به کار گرفتن فرهنگ کنایات و اصلاحات به جمعیت زبان او کمک می‌کند. او در شعر «بال‌های کودکی» بیش از هر شعری فرهنگ زبانی توده مردم را وارد کرده است.

د: گوناگونی موضوعات

موضوعات برگزیده او، عام و متعلق به نوجوانان و مردم است و تازگی و طراوت خوبی دارند و این فعالیت و حجم ذهنیت او را نشان می‌دهد.

ه: وزن

یکی از راه‌های ارتباط با کودکان و نوجوانان در شعر استفاده از وزن ریتمیک و واژه‌های موزون و خوش‌آهنگ است و امین‌پور از این اوزان و نیز دیگر اوزان برای عام در شعرهایش به تنوع استفاده کرده است.

نمونه شعر

خلاصه خوبی‌ها برای امام خمینی(ره)، از کتاب تنفس صبح:

لبخند تو خلاصه خوبی‌هاست
 لختی بخند خنده گل زیباست
 پیشانیت تنفس یک صبح است
 صبحی که انتهای شب یلداست
 در چشم‌ت از حضور کبوترها
 هر لحظه مثل صحن حرم غوغاست
 رنگین کمان عشق اهورایی
 از پشت شیشه دل تو پیداست
 فریاد تو تلاطم یک طوفان
 آرامشت تلاوت یک دریاست
 با ما بدون فاصله صحبت کن
 ای آن که ارتفاع تو دور از ماست

قصیر امین‌پور، در حوزه شعر کودک و نوجوان نیز، نامی آشناست ولی مانند بعضی از شاعران، در حوزه شعر کودک مکث چندانی از خود نشان نداد و بیشتر توجه خود را به نوجوانان معطوف داشت. نمونه آثار او در بخش شعر نوجوان: مثل چشمه، مثل رود (۱۳۶۸)، به قول پرستو (۱۳۷۵)، تنفس صبح (۱۳۶۳)، در کوچه انقلاب (۱۳۶۳).

***

گاهشمار زندگی و آثار قصیر امین‌پور:

۱۳۳۸ - تولد در گتوند خوزستان. دوم اردیبهشت
 ۴۴ - ۱۳۴۳ - تحصیل در مکتب‌خانه
 ۴۹ - ۱۳۴۵ - تحصیلات ابتدایی در گتوند
 ۵۷ - ۱۳۵۰ - تحصیلات دوره راهنمایی و دبیرستان در دزفول
 ۱۳۵۷ - پذیرفته شدن در رشته دامپزشکی دانشگاه تهران

۱۳۵۸ - انصراف از رشته دامپزشکی و ورود به دانشگاه تهران،

همکاری در شکل‌گیری حوزه اندیشه و هنر اسلامی

۷۱ - ۱۳۶۰ - دبیری شعر هفته‌نامه سروش

۶۲ - ۱۳۶۰ - تدریس در مدرسه راهنمایی

۱۳۶۳ - انتشار کتاب‌های «تنفس صبح» و «در کوچه آفتاب»

۱۳۶۳ - تغییر رشته به ادبیات فارسی دانشگاه تهران

۱۳۶۵ - انتشار «طوفان در پراتنز» (نثر ادبی) و منظومه «ظهر

روز دهم» (برای نوجوانان)

۱۳۶۶ - بیرون آمدن از حوزه هنری، آغاز دوره کارشناسی ارشد

ادبیات

۱۳۶۷ - سردبیری ماهنامه ادبی - هنری سروش نوجوانان و

آغاز تدریس در دانشگاه الزهرا

۱۳۶۸ - انتشار «مثل چشمه مثل رود» (برای نوجوانان)، جایزه

نیما یوشیج (مرغ امین بلورین)، همکاری در تشکیل دفتر شعر

جوان

۱۳۶۹ - آغاز دوره دکترای ادبیات فارسی

۱۳۷۰ - انتشار «بی‌بال پریدن» (نثر ادبی برای نوجوانان)، آغاز

تدریس در دانشگاه تهران، انتشار «گفت‌وگوهای بی‌گفت‌وگو»

۱۳۷۲ - انتشار «آینه‌های ناگهان»

۱۳۷۵ - انتشار «به قول پرستو» (برای نوجوانان)

۱۳۷۶ - دفاع از پایان‌نامه دکترای با عنوان «سنت و نوآوری در

شعر معاصر»

۱۳۷۸ - انتشار «گزینه اشعار»

۱۳۸۰ - انتشار «گل‌ها همه آفتابگرداند»

۱۳۸۲ - برگزیده شدن به عنوان عضو پیوسته فرهنگستان زبان

و ادب فارسی

۱۳۸۳ - انتشار «سنت و نوآوری در شعر معاصر»

۱۳۸۵ - انتشار «شعر و کودکی»

۱۳۸۶ - انتشار «دستور زبان عشق»